

DENGEE DENETLEME AĞI BÜLTENİ

YENİ YASAMA YILI

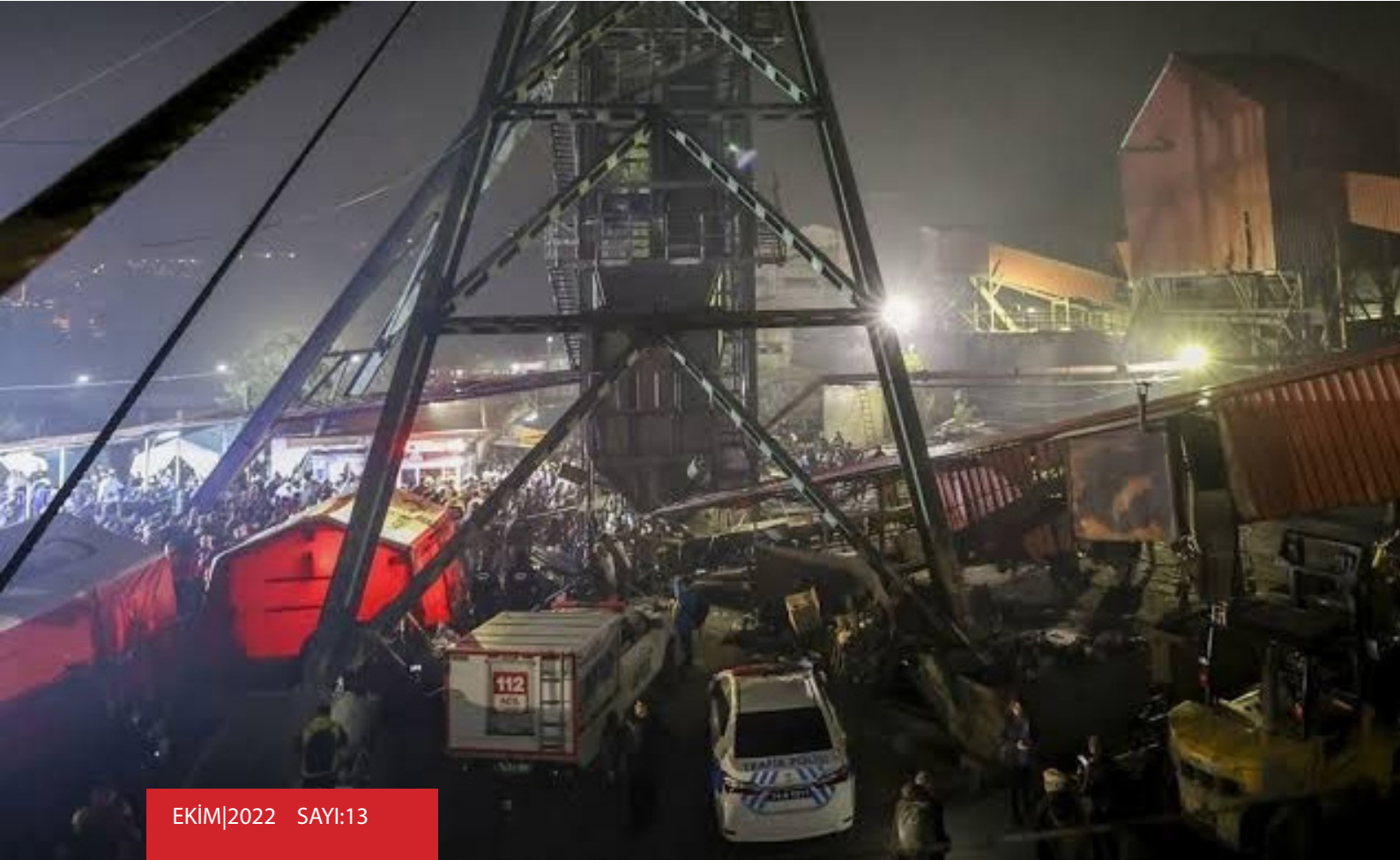
CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN ANAYASA DEĐİŐKLIĐI AÇIKLAMASI

DEZENFORMASYON YASASI

CHP'NİN "BAŞÖRTÜSÜ TEKLİFİ"

AMASRA MADEN FACİASI

TTB BAŞKANININ TUTUKLANMASI

EDİTÖRDEN...

Merhaba;

Ekim ayı bültenimizde gündemdeki sıcak gelişmelerden sizler için seçtiğimiz başlıkları, her bültenimizde olduğu gibi denge ve denetleme merceğinden sunuyoruz. Aylık bültenlerimiz aynı zamanda her ayın sonunda bir önceki ayın gündemini değerlendirme fırsatı bulduğumuz bir mecra oluşturuyor.

Ekim, Türkiye gündemi için yeni yasama yılının da başladığı ay. Denge ve Denetleme ağı olarak her ay gündemdeki sıcak gelişmelerden sizler için seçtiğimiz başlıklar, bu kez yeni yasama yılı ile başlıyor. TBMM'nin yeni yasama yılı açılışında neler yaşandığına bakarken, tartışmaları da beraberinde getiren 'dezenformasyon yasası' olarak bilinen "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"u mercek altına alıyoruz. Siyasetteki gelişmelere de ışık tuttuğumuz bültenimizde, CHP'nin "başörtüsü yasa teklifi" ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın anayasa değişikliği çıkışı önemli gündem maddeleri arasında yer alıyor. Tüm bu gelişmelerin arasında, 41 kişinin hayatını kaybettiği Amasra'daki maden ocağında meydana gelen patlamayı Sayıştay raporunu odağımıza alarak denge ve denetleme perspektifiyle sizler için derledik. Sıcak bir gelişme olan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı'nın tutuklanması da bültenimizde yer verdiğimiz haberler arasında.

Ekim ayı bu önemli gündem başlıkları ile yerini Kasım'a bırakırken, TBMM'de başlayan 2023 yılı bütçe maratonu da yeni ayın önemli gelişmeleri arasındaki yerini alacak. Biz Kasım ayı için hazırlıklara başladık, siz de merceğinize takılan, ülke gündemine etki eden gelişmeleri bizlerle paylaşıp bültenimize katkı sağlayabilirsiniz.

Kasım bülteninde görüşmek dileğiyle,

Keyifli okumalar.

YENİ YASAMA YILI

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 27. Dönem 6. Yasama Yılına 1 Ekim itibarıyla başladı. TBMM Genel Kurulu'nda gündem 8 ay sonra yapılması planlanan genel seçimler olurken, TBMM Başkanı Mustafa Şentop da seçimlerin tüm siyasi partiler açısından, 'barış ve huzur içinde, güçlü ve tam bağımsız Türkiye idealinin gerçekleşmesinde rol alabilmek adına gerçekleştirilecek demokratik bir yarış' temsil ettiğini ifade etti.

Biz ne diyoruz?

Kanun yapma ve yürütmeyi denetim yönünden etkin bir yasama erki, denge ve denetleme sisteminin yaşamsal bir bileşenidir. Özellikle yeni hükümet sistemine geçişle beraber yasama erki bu yaşamsal işlevlerini yerine getirememektedir. TBMM'nin bu dönem çalışmalarını da bu iki kriter üzerinden değerlendirmeye ve çözüm önerilerimizi karar vericiler ve kamuoyuyla paylaşmaya devam edeceğiz.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ AÇIKLAMASI

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "yeni anayasa" açıklaması da yasama yılıyla birlikte dikkat çeken gelişmeler arasında yer aldı. TBMM Genel Kurulu'ndaki konuşmasında, "İçimizde ukde kalan bir diğer mesele de ülkemizi yeni, sivil, demokratik yöntemlerle inşa edilmiş, kapsayıcı, sade ve vizyoner bir Anayasa'ya kavuşturmak" diyen Erdoğan, Ankara'da düzenlenen "Türkiye Yüzyılı" temalı toplantıda da konuyu gündeme getirdi. Erdoğan, "Hücrelerine kadar vesayete hizmet etmek üzere hazırlanmış 12 Eylül darbesi anayasasının raf ömrü çoktan dolmuştur" derken, "Her şeyiyle milli iradenin ürünü yeni bir anayasayı ülkemize kazandırmak, Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun ilk hedeflerinden biridir. Bu yeni anayasayı, ülkemizin huzurunu güçlendirecek, milletimizin refahını yükseltecek, hukukun üstünlüğünü, çoğulculuğu, adaleti, hakkaniyeti tahkim edecek, her bir vatandaşımızın özgürlüklerini garanti altına alacak, gençlerimizin geleceklerine umutla bakmalarını sağlayacak, özetle Türkiye Yüzyılı'na yakışacak şekilde hazırlayarak, Meclisimizin takdiri ve milletimizin onayıyla hayata geçirmekte kararlıyız" açıklaması yaptı.

Biz ne diyoruz?

Denge ve Denetleme Ağı olarak demokratik denge ve denetleme sisteminin kurumsallaştığı, katılımcı yöntemlerle yapılacak bir anayasa yazım sürecinin önemine ilişkin birçok çalışmamız oldu. Önümüzdeki dönemde bu süreci de yakından takip ediyor olacağız. Şeffaf, hesap verebilir ve etkin bir yürütme erki, kanun yapma, yürütmeyi denetim ve temsil kabiliyeti yüksek bir yasama, bağımsız, tarafsız ve etkin işleyen bir yargı, güçlü ve demokratik yerel yönetimler, katılım kapasitesi yüksek ve çoğulcu sivil toplum, parti içi demokratik mekanizmaların kurumsallaştığı siyasi partiler, çoğulcu ve özgür bir medya demokratik denge ve denetleme sisteminin önemli bileşenleridir ve yapılacak olan yeni anayasanın da temeli bu bileşenlerden oluşmalıdır.

DEZENFORMASYON YASASI

“Dezenformasyon Yasası” olarak bilinen Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilmesinin ardından 18 Ekim’de Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

İnternet haber sitelerini de süreli yayın tanımı kapsamına alınan kanuna göre, basın kartı başvuruları İletişim Başkanlığına yapılacak, sosyal medya platformları BTK tarafından denetlenecek, sosyal ağlar için de Türkiye ofisi açma ve Türkiye temsilcisi bulundurma zorunluluğu olacak.

Biz ne diyoruz?

Denge ve Denetleme Ağı olarak Türkiye’nin uzun süredir gündeminde olan bu düzenlemeye ilişkin iki önemli çalışmaya imza attık. Öncelikle, dünyada farklı siyasi rejim tiplerine sahip ülkelerdeki sosyal medya düzenlemelerini inceledik ve Türkiye için somut öneriler geliştirdik. İkinci çalışmamızda ise Meclis’in gündemine gelen düzenlemeyi detaylı şekilde inceleyerek düzenlemenin ifade özgürlüğü, alternatif bilgi kaynaklarına ulaşma gibi adil ve özgür seçimlere de olası doğrudan etkilerini analiz ettik. Yapılan düzenleme, Türkiye’de ilgili düzenleyici ve denetleyici kurumların (iletişim başkanlığı, basın ilan kurumu, BTK gibi) yürütmeden bağımsızlık seviyeleri, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığında yaşanan sorunlar ve suç teşkil eden paylaşımların çok geniş tanımlanmış olması nedeniyle temel hak ve özgürlükler açısından sorunludur. Böyle bir düzenlemenin hazırlanma sürecinde uzmanların, meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun görüşlerinin yeteri kadar alınmamış olması da düzenlemenin etki analizinin yeterli seviyede yapılmadığını göstermektedir.

CHP’NİN “BAŞÖRTÜSÜ TEKLİFİ”

CHP’nin başörtüsü ile ilgili kanun teklifi siyaseti hareketlendirdi. TBMM Başkanlığı’na sunulan “Kadınların Yürüttükleri Mesleğin İcrası Kapsamındaki Kılık ve Kıyafeti Giymek Dışında Herhangi Bir Zorlamaya Tabi Tutulamaması Hakkında Kanun Teklifi”nde, “Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarına bağlı olarak bir mesleği icra eden kadınlar, yürüttükleri mesleğin icrası kapsamında giyilmesi gerekli cübbe, önlük, üniforma vb. dışında kıyafet giymek ya da giymemek gibi temel hak ve özgürlükleri ihlal edecek biçimde herhangi bir zorlamaya tabi tutulamaz” deniyor.

CHP’nin kanun teklifinin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’dan ise anayasa değişikliği çıkışı geldi. Erdoğan, “aile müessesesini korumayı hedeflediklerini” belirttiği anayasa değişikliği teklifini hızla Meclis’e sunacaklarını açıkladı.

Biz ne diyoruz?

Önceki dönemlerde Türkiye’de yoğun tartışmalara neden olan başörtüsü sorunu günümüzde gerek çalışma hakkı bağlamında gerekse eğitim özgürlüğü anlamında herhangi bir yasağın konusu değildir. Cumhuriyet Halk Partisi’nin konu ile ilgili kanun teklifi vermesi sonrasında iktidar Anayasa’da değişiklik yapılması ile karşılık vermiş ve başörtüsüne ek olarak aile kurumunu kuvvetlendirecek bir düzenlemenin de işaretini vermiştir. Toplumun en küçük birimi olan aile kurumu elbette önemli ancak aile kurumu güçlendirilirken kadınların ve toplumdaki diğer dezavantajlı grupların temel hak ve özgürlükleri de korunmalıdır. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üreten temel unsur, aile kurumunu bireyin temel hak ve özgürlüklerinin üzerinde görülmesidir. Ayrıca gündemdeki anayasa değişikliği, uluslararası normlar ile uyumlu olan ve halihazırda yürürlükte olan geniş aile tanımını daraltarak LGBTİ+ bireylere karşı uzun süredir devam eden dışlama politikasının bir parçası niteliğindedir.

AMASRA MADEN FACİASI

Bartın'ın Amasra ilçesinde, Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesi Müdürlüğü'ne ait maden ocağında 14 Ekim'de bir grizu patlaması meydana geldi. 41 madencinin hayatını kaybettiği patlamaya ilişkin gözler Sayıştay'ın denetim raporlarına çevirilirken, "Kazanın tüm yönleriyle araştırılarak, benzer kazaların önlenmesine yönelik tedbirlerin belirlenmesi amacıyla" da TBMM araştırma komisyonu kurulması kararı alındı. Resmi Gazete'de yayımlanan karara göre komisyon, 21 üyeden oluşacak. Kurulacak komisyonun çalışma süresi başkan, başkanvekili, sözcü ve katip seçimi tarihinden başlamak üzere 3 ay olacak ve komisyon Ankara dışında da çalışma yürütecek.

“ Biz ne diyoruz? ”

Türkiye'de can kayıplarına neden olan, ihmâl ve denetimsizlik kaynaklı bu tip acı olaylar liyakat, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin kurumlarda uygulamaya geçirilmemesiyle yakından ilişkilidir. Liyakat, kurumların etkin işleminin ön koşulu; şeffaflık ve hesap verebilirlik ilgili kurumlarda yaşanabilecek ihmallerin cezalandırılması ve kurumların performanslarının sürekli denetim yoluyla iyileştirilmesi bağlamında yaşamsal öneme sahiptir. Bartın'da yaşanan ve can kayıplarına neden olan olayların yaşanmaması için sağlıklı işleyen demokratik denge ve denetleme sisteminin hızla tesis edilmesi yaşamsaldır. Bu sistemin temel prensipleri olan hesap verebilirlik, şeffaflık ve liyakat ilkelerinin tavizsiz uygulanması, bu tip can kayıplarının önlenmesinde belirleyicidir.

TTB BAŞKANININ TUTUKLANMASI

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında gözaltına alınmasının ardından 27 Ekim'de tutuklandı. Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliği, Fincancı'nın "terör örgütü propagandası yaptığı" gerekçesiyle tutuklanmasına karar verdi.

Fincancı hakkında, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin PKK'ya karşı operasyonlarında "kimyasal silah kullandığı" yönündeki iddialarla ilgili yaptığı bir açıklamanın ardından soruşturma başlatılmıştı. İfadesinde suçlamaları reddeden Fincancı, "Söz konusu konuşmayı adli tıp uzmanı sıfatı ile yaptım. Örgüt propagandası kastım yoktu" dedi.

“ Biz ne diyoruz? ”

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları demokratik denge ve denetleme sisteminin bileşeni olan sivil toplumun önemli kurumlarından. Türkiye'de uzun süredir çeşitli meslek kuruluşlarına yönelik sert ifadeler kullanılmaktadır. Türk Tabipler Birliği Başkanı'nın yapmış olduğu açıklamanın içeriğinden bağımsız olarak ifadeye çağrılmadan göz altına alınması ve sonrasında tutuklanması, bireyin temel hak ve özgürlüklerinden olan adil yargılanma ve özgürlük hakkına müdahale niteliği taşımaktadır.

Dedi ki;

TBMM Başkanı Mustafa Şentop:

"Bu süreç, seçime katılacak tüm siyasi partilerimiz açısından, 'barış ve huzur içinde, güçlü ve tam bağımsız Türkiye' idealinin gerçekleşmesinde rol alabilmek adına gerçekleştirilecek demokratik bir yarış temsil etmektedir."

Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanı Gökhan Durmuş:

"Baskıyı, sansürü dayatmayacak, tüm gazetecilerin basın iş kanununa tabi çalışabildiği, basın kartına kolayca ulaşabildiği bir yasaya ihtiyacımız var."

Türkiye Barolar Birliği:

"Türkiye'nin, eleştirel her türlü düşüncenin bastırıldığı ve yasaklarla anılan bir ülke olması için hak ve özgürlük alanlarını daraltan değil koruyan hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu bir kez daha hatırlatıyoruz."

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu:

"Özgürlüğünü kısıtlayacak şekilde kıyafet giymek ya da giymemek gibi temel hak ve özgürlükleri ihlal edecek biçimde kadınlar herhangi bir zorlamaya tabi tutulamaz."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan:

"Başı açık veya başı örtülü tüm kızlarımızın ve hanımlarımızın eğitim ve çalışma haklarını güvence altına alacak, aile kurumumuzu sapkın akımların tehdidinden koruyacak bir anayasa değişikliği teklifi hazırladık."

Dedi ki;

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez:

"TTK Amasra Müessesesinin de bu yıl yapılan dördüncü yani son denetimi, 21-27 Ağustos tarihleri arasında yer altı uzmanları tarafından yerinde gerçekleştirildi. Bu denetimlerde teknik ve idari düzenlemelere aykırı bir husus tespit edilmemiştir."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan:

"Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yürüttüğü sınır ötesi harekatlara iftira atan Tabipler Birliği Başkanı ile ilgili yargı, harekete geçmiştir. Ayrıca bu ismin üzerinde de çalışmalarımızı yürütecek gerekirse yasal düzenleme ile bu ismin de değiştirilmesini sağlayacağız."

DİSK Genel Başkanı Arzu Çerkezođlu:

"Özgür ve demokratik bir sendikal alanın yaratılması, işçi sağlığı ve iş güvenliği için olmazsa olmaz koşuldadır."

Türk Tabipler Birliği:

"TTB'yi denetim altına alma isteği doğrultusunda TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, demokratik hukuk devleti ilkeleri hiçe sayılarak hukuksuz bir şekilde tutuklanmıştır."

Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi Başkanı Ceren Kalay Eken:

"Aile kavramını kutsal saymak, bireyi geri plana atıyor. Biz tüm bireyler için temel insan haklarını talep ediyoruz ancak aile öne sürülerek özellikle kadınlara, çocuklara 'bu hakları talep etmeyin' diyorlar."